

Środowisko życia rodzinnego dziecka – rozdział badawczy

W rozdziale tym podjęłam próbę udzielenia odpowiedzi na pytanie: czy i w jakim zakresie środowisko rodzinne ucznia ma związek z jego osiągnięciami szkolnymi?

Szukając odpowiedzi moim zamiarem było ukazanie związku między wybranymi składnikami środowiska wychowawczego a osiągnięciami szkolnymi ucznia.

„Wspólnota rodzinna – najogólniej mówiąc, to zespół określonej liczby osób, różnych pod względem płci, wieku, wykształcenia, występujących w różnych rolach powiązanych określonymi relacjami oraz regułami postępowania zorientowanego na osiągnięcie różnych celów.”[\[1\]](#)

W podejściu systemowym, rodzinę traktuje się nie jako sumę jednostek ją konstytuujących, lecz jako nową, odrębną całość, która stanowi system wzajemnych interakcji. Członkowie rodziny oddziałują na siebie na zasadzie sprzężeń zwrotnych i obejmują cały system rodzinny. Relacje te cechuje bezpośredniość kontaktów, bardzo duży ładunek emocjonalny połączony z atmosferą wzajemnego zaufania, otwartości i życzliwości, co odpowiada naturalnym i ważnym potrzebom jednostki. Każda osoba zależy od wszystkich pozostałych. Takie układy rodzinne stanowią podstawowy składnik środowiska wychowawczego. Szczególne znaczenie w tym zakresie mają relacje: rodzice – dzieci. Rodzina jest zdolna zagwarantować w sposób naturalny i pełny gratyfikację potrzeb dziecka – od biologicznych, psychicznych, po całą gamę potrzeb emocjonalnych, co zapewnia dzieciom poczucie osobistej satysfakcji, ułatwia otwarcie się na zewnątrz, wyzwala ufne spojrzenie w przyszłość.

Rodzina jest środowiskiem, które najpełniej zaspokaja potrzeby dziecka, zapewnia mu najlepszą opiekę i najkorzystniejsze

warunki rozwoju. Tu dziecko czuje się najbardziej bezpieczne, kochane i szczęśliwe, ma stworzone najkorzystniejsze warunki odpowiadające jego indywidualnym własnościom i rozwijającym jego osobowość. Rodzina ma ogromny wpływ na postawy i potrzeby dziecka, a także sposób ich zaspokajania. Dzięki stawianym dziecku wymaganiom rodzina wpływa również na rozwój zdolności i umiejętności oraz poziom osiągnięć dziecka. [\[ii\]](#)

Takie określenia rodziny wskazują na sytuacje optymalne i pożądane, ale niestety często dochodzi do zaburzeń w funkcjonowaniu, a wówczas rodzina zamiast dawać szczęście, miłość opiekę i bezpieczeństwo daje upokorzenie, niezaspokojenie potrzeb, gorycz i żal. Dochodzi do zaburzeń rozwojowych w funkcjonowaniu dziecka poprzez nie wypełnianie podstawowych funkcji i potrzeb. Ma to wpływ na postępy szkolne dziecka.

„Środowisko rodzinne kształtuje zatem w decydującym stopniu to, co nazywamy dojrzałością szkolną dziecka. Dzieci, którym środowisko rodzinne stwarza mniej korzystne warunki z punktu widzenia ich rozwoju intelektualnego, psychicznego i społecznego są też na ogół gorzej przygotowane do podjęcia obowiązku szkolnego.” [\[iii\]](#)

Hamująco na rozwój i poziom sprawności umysłowej dziecka wpływają niekorzystne warunki środowiska rodzinnego. Niepowodzenia szkolne dzieci są rezultatem ograniczenia możliwości pełnego wykorzystania posiadanych sprawności intelektualnych na skutek różnych zahamowań, konfliktów emocjonalnych oraz zaburzeń osobowości, których źródłem jest bardzo często niesprzyjająca sytuacja rodzinna i błędy wychowawcze popełniane przez rodzinę. Kolejne stwierdzenie, które udowodnię w poniższych podrozdziałach dotyczy ogólnej atmosfery rodzinnej, a zwłaszcza atmosfery uczuciowej i jej wpływu na powodzenia lub niepowodzenia dziecka w nauce szkolnej.

Niesprzyjające warunki życia rodziny przyczyniają się do

negatywnego wpływu na postępy i osiągnięcia szkolne dziecka.
Sytuację dziecka w rodzinie określają:

1. a) struktura rodziny,
2. b) liczba dzieci w rodzinie,
3. c) warunki materialno-bytowe,
4. d) warunki lokalowe,
5. e) atmosfera wychowawcza ? integracje osobowe w rodzinie,
6. f) warunki kulturalne ? wykształcenie rodziców,
7. g) organizacja nauki domowej dziecka,
8. h) współpraca rodziców ze szkołą.

Podejmę teraz próbę odpowiedzi jak w rzeczywistości wygląda problem związku ocen i zachowania z warunkami życia w rodzinie.

—

[\[i\]](#) Wychowanie na co dzień, nr 9/1997 r., s. 17-18.

[\[ii\]](#) Wychowanie na co dzień, nr 7-8/1997 r., s. 19.

[\[iii\]](#) M. Tyszkowa, Czynniki determinujące pracę szkolną dziecka, Warszawa 1964, s. 63.

Jeśli chcesz zamówić pisanie nowej pracy z pedagogiki, to polecamy serwis [pisanie prac z pedagogiki](#) - prace pisanie od podstaw.